

LATVIJAS VIRZĪBA KLIMATA UN ENERĢĒTIKAS MĒRĶU SĀSNIEGŠANĀ

AIJA TIMOFEJEVA
KLIMATA UN ENERĢĒTIKAS MINISTRIJA
ENERĢĒTIKAS ILGTSPĒJAS DEPARTAMENTA DIREKTORE

RĪGA | 24.11.2023.

LATVIJAS NACIONĀLĀ ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNA **IZSTRĀDES PAMATOJUMS**

**ANO Vispārējās
konvencijas par
klimata pārmaiņām
Parīzes nolīgumu**

**Eiropas enerģētikas
savienības
dimensijas**

Pārvaldības regula

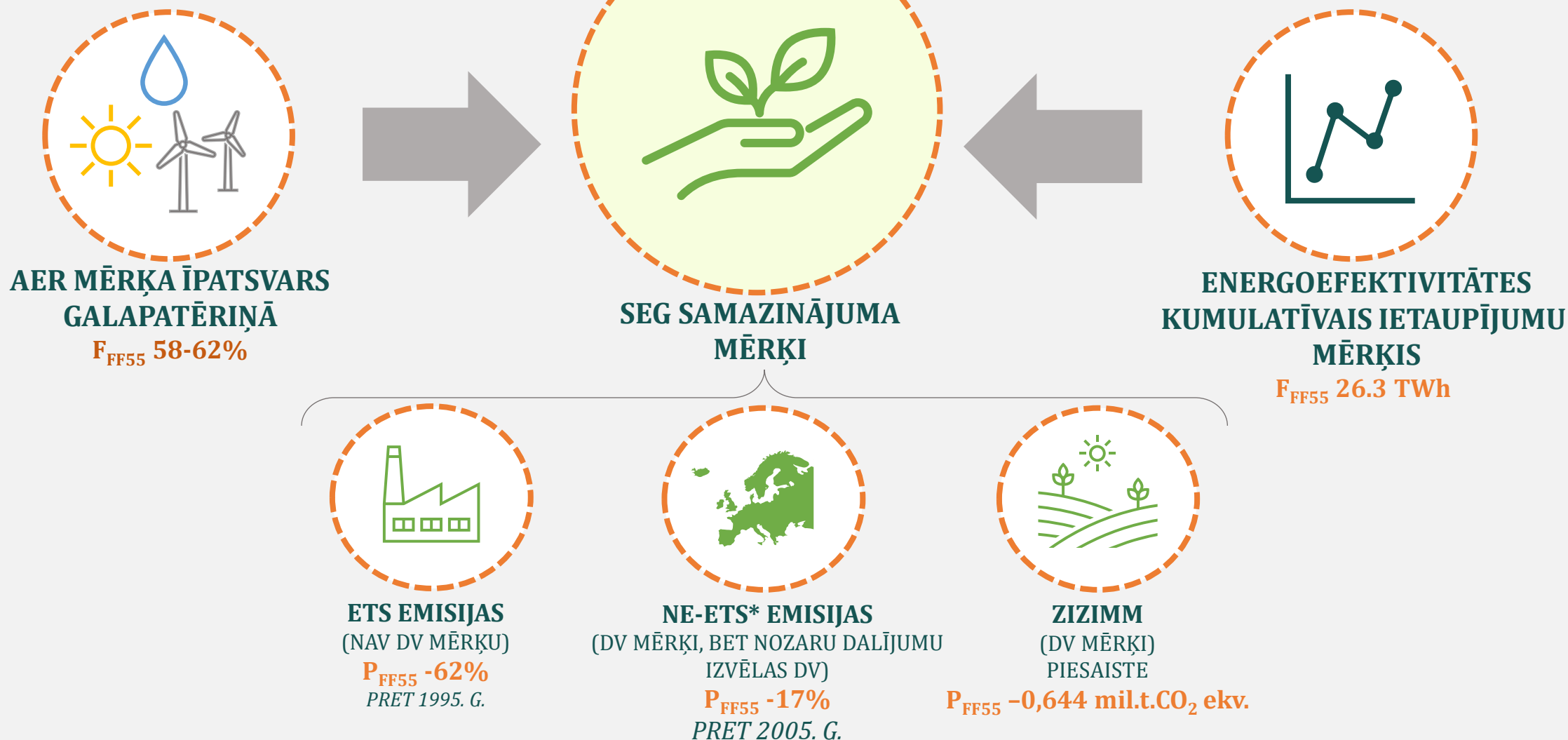
Fit for 55 pakotne
(ietilpst 16 Eiropas
Savienības tiesību akti)

**Regulu 2018/842
un 2018/841
grozījumi**

un citi

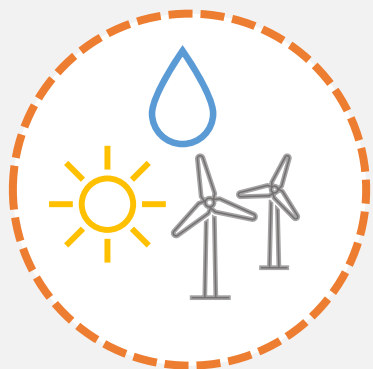
VIRZĪBA UZ KLIMATNEITRALITĀTI

MĒRĶI 2030

*ne-ETS enerģētika, Ne-ETS rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana, transports, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošanas sektors.

—● KO NOZĪMĒ MĒRĶU NEIZPILDE?

**AER MĒRĶA ĪPATSVARŠ
GALAPATĒRINĀ**

**Potenciāla tiesvedība no
ES.**

**SEG SAMAZINĀJUMA
MĒRĶI**

**Līdz mērķu izpildei, jāturpina
iegādāties emisiju kvotas.**
Valstu emisiju kvotu cenu nosaka tirgus*.

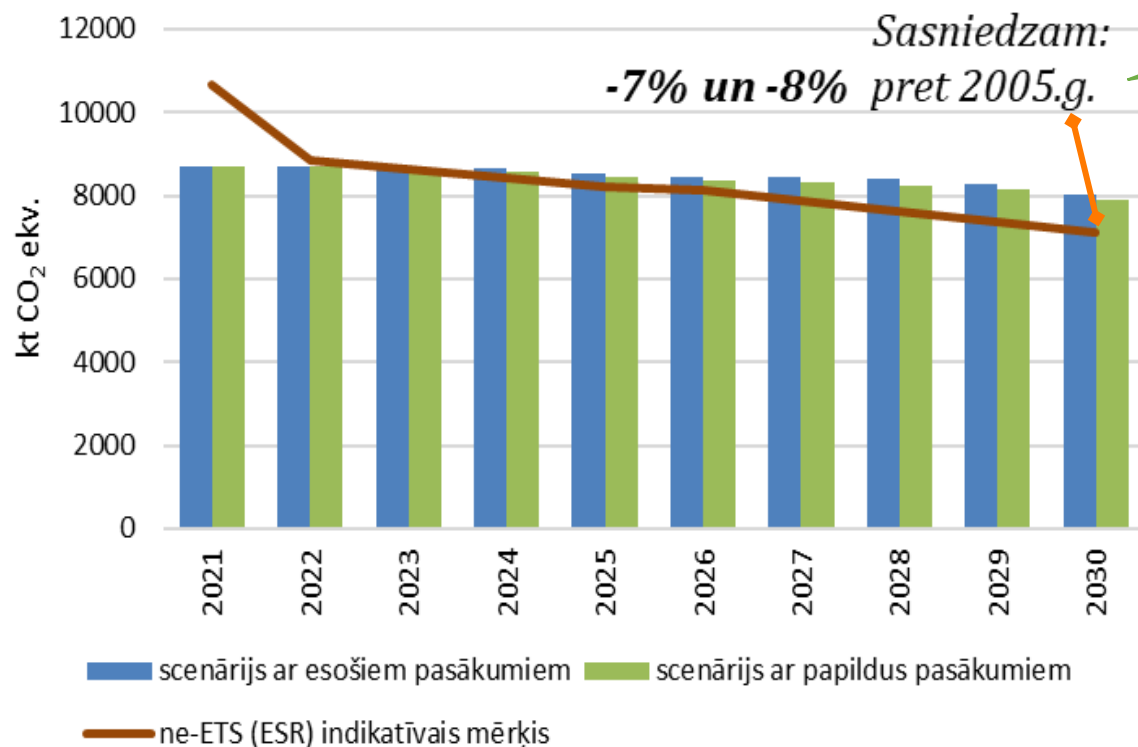
**ENERGOEFEKTIVITĀTES
KUMULATĪVAIS IETAUPĪJUMU
MĒRĶIS**

**Potenciāla tiesvedība no
ES.**

Iepriekšējā periodā neizpildīja 2 valstis, cena bija 0.5-1 EUR/ t CO₂ t. Attiecībā par 2030. gadu EK aplēse ir, ka neizpildes būs 13: BE, DK, **DE, EE, IE, **FR**, CY, LV, LT, NL, AU, FI, MT. Precīza cena šobrīd nav zināma. Kā references cena tiek izmantoti 55 EUR/tCO₂*

KĀ MUMS SOKAS AR SEG SAMAZINĀJUMIEM NE-ETS SEGMENTĀ?

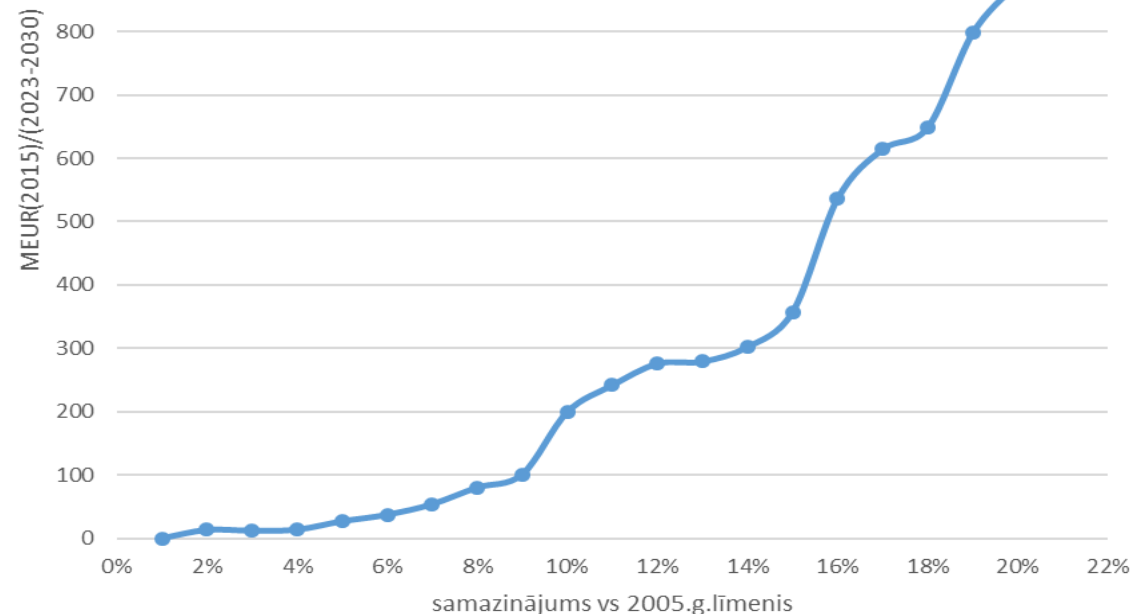
ne-ETS sektora mērķis 2030. gadā -17% bez papildus pasākumiem («mērķa izpildes scenārija), kuri līdz šim identificēti nav sasniedzams

2030. gada EK noteiktais mērķis ir 7136 kt CO₂ ekv.

Prognozēts, ka 2030. gadā būs 8031 kt CO₂ ekv.

SEG emisiju samazinājums ar katru nākamo soli kļūst aizvien dārgāks

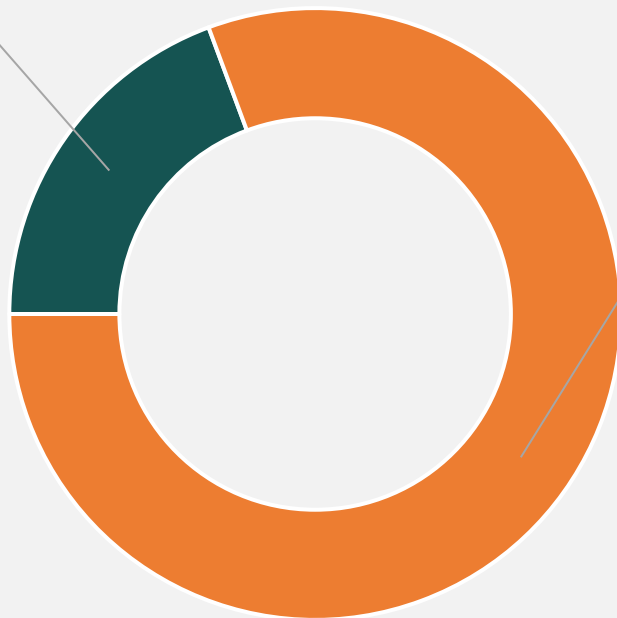
Avots: Fizikālās enerģētikas institūts, pētījums "Latvijas tautsaimniecības attīstības scenāriju izstrāde un to īstenošanas sociālekonomiskais novērtējums:

http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Tautsaimnieciba_SEG_2021_PETIJUMS.pdf

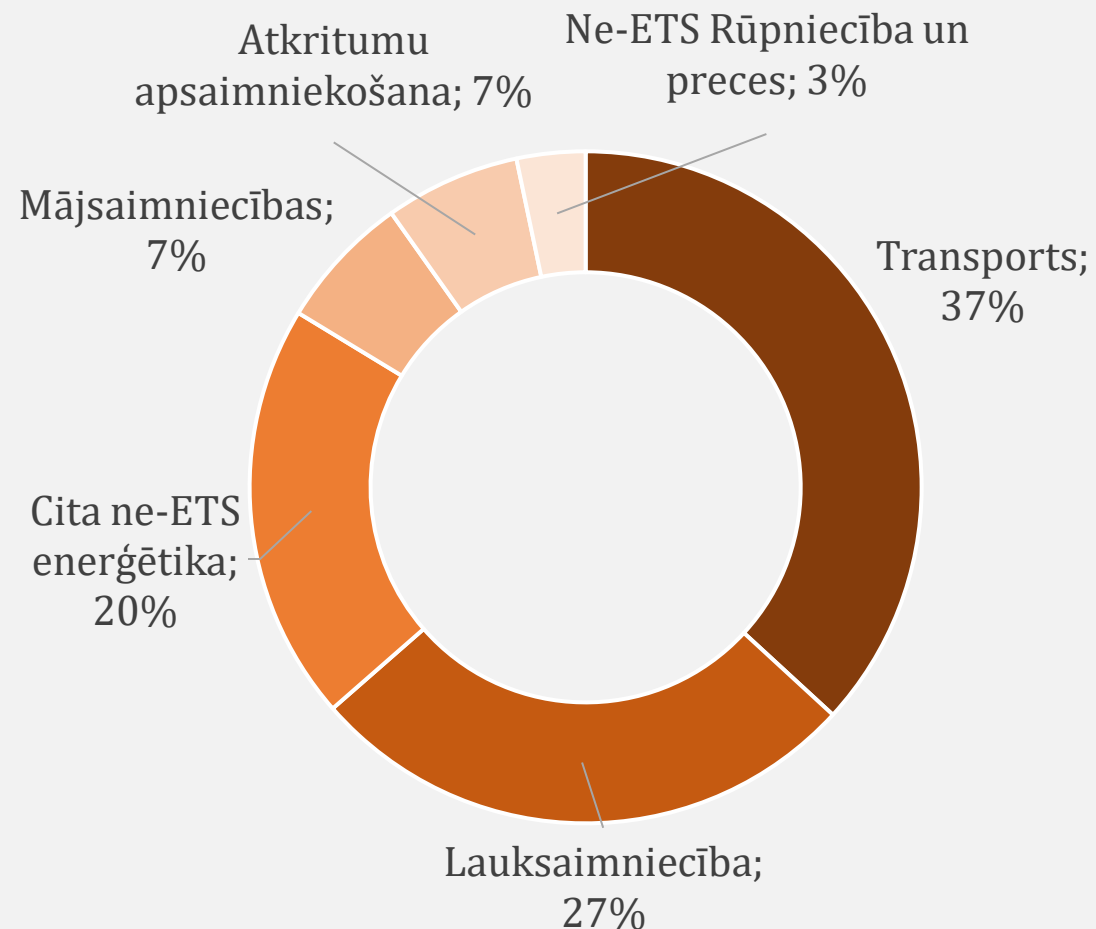
Avots: 2023. gada ziņojums par politikām, pasākumiem un SEG prognozēm un Indikatīvie Saistību izpildes regulas ikgadēji noteiktie emisiju sadales apjomi (EK un LVĢMC sākotnējie aprēķini).

KAS VEIDO KLIMATAM NEDRAUDZĪGĀS SEG EMISIJAS?

ETS
19%

81%
ne-ETS

+ ZIZIMM

KLIMATNEITRALITĀTES UN KLIMATNOTURĪBAS POLITIKAS CEĻA KARTE

NEKP NOTEIKTIE KLIMATA POLITIKAS MĒRĶI

Politikas mērķis	Faktiskā vērtība	Prognozētās vērtības (bāzes scenārijs)	Plāna mērķis	Aktualizētā Plāna mērķis	
	2021	2030	2030	2030	statuss
SEG emisiju samazināšanas mērķis (% pret 1990.g.)	-58,8	-62,6	-65	-65	saskaņots
Ne-ETS darbības (% pret 2005.g.)	+5,9	-6,6	-6	-17	Regulas 2018/842 I pielikums
<i>Indikatīvie iespējamie sektorālie ne-ETS darbību SEG emisiju mērķi un apjomi (% pret 2005. gadu)</i>					
Enerģētika	-4,9		-		
Transports	+3,7		-		
RPPI	+106,2		-		
Lauksaimniecība	+25,8		-		
Atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošana	-17,7		-		
ZIZIMM mērķrādītājs 2030.gadam (milj. t CO ₂ ekv.)	2,39	3294,6	-	-0,644	Regulas 2018/841 II.a pielikums

GALVENIE PASĀKUMI KLIMATA POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI (I)

Transporta sektors (Ne-ETS)

- Ikgadējs SEG emisiju intensitātes samazinājuma pienākums degvielas piegādātājiem;
- AER izmantošanas pienākums valstspilsētās izmantotajam transportam;
- Zemo emisiju zonu ieviešana;
- Sabiedriskā transporta sistēmas optimizācija;
- Mobilitātes punkti;
- Mikromobilitātes plānošana un infrastruktūras būvniecība;
- Bezemisiju transporta palielināšana.

Atkritumu sektors (Ne-ETS)

- Atkritumdegvielas sagatavošanas palielināšana;
- Apglabāto atkritumu daudzuma samazināšana;
- Centralizētajai kanalizācijas sistēmai pieslēgto iedzīvotāju skaita palielināšana noteiktās pilsētās/apdzīvotās vietās

GALVENIE PASĀKUMI KLIMATA POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI (II)

Lauksaimniecības sektors (Ne-ETS)

- Mēslošanas plānošana/precīza mēslošanas līdzekļu lietošana;
- Barības devu plānošana un barības kvalitātes uzlabošana;
- Pākšaugu iekļaušana augsekā;
- Bioloģiskā lauksaimniecība;
- Biogāzes un biometāna ražošanas un biometāna izmantošanas veicināšana.

ZIZIMM

- Organisko augšņu apmežošana (ietekmē arī lauksaimniecības sektoru);
- Meža augšņu ielabošana (mēslošana);
- Kokaugu joslu stādījumi gar meliorācijas sistēmām;
- Kārklū plantācijas notekūdeņu dūņu izmantošanai;
- Koku grupu ierīkošana ganībās.

ENERĢĒTIKA LATVIJĀ 2022

ELEKTROENERĢĪJA

PATĒRIŅŠ
7,1 TWh

RAŽOŠANA
4,8 TWh

ĢENERĀCIJAS VEIDS
~70% AER
~30% CITS

DABAS GĀZE

PATĒRIŅŠ
9 TWh

BIOMETĀNA POTENCIĀLS
0,7-1,5 TWh

FIZISKĀS PLŪSMAS
~75% LNG
~25% RUS

SILTUMS*

PIEGĀDĀTĀ ENERĢIJA
5.7 TWh

RAŽOTĀJI (>1MW)
100

KURINĀMAIS
~57% AER
~43% CITS

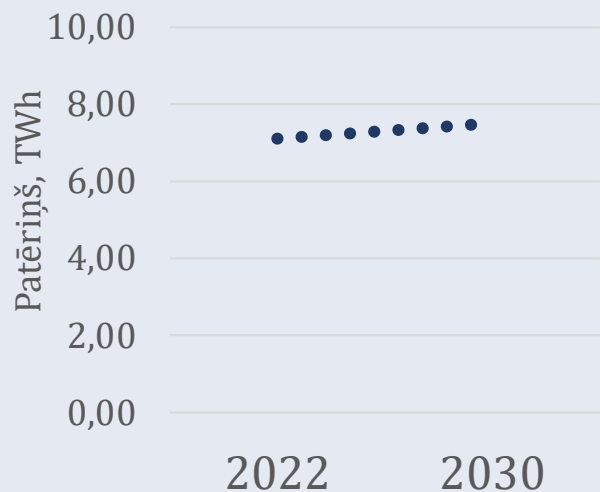
*2021. gada dati, regulēti komersanti

PATĒRIŅA PROGNOZES

ELEKTROENERĢĪJA

PATĒRIŅA PROGNOZE*
2030

+5-10%

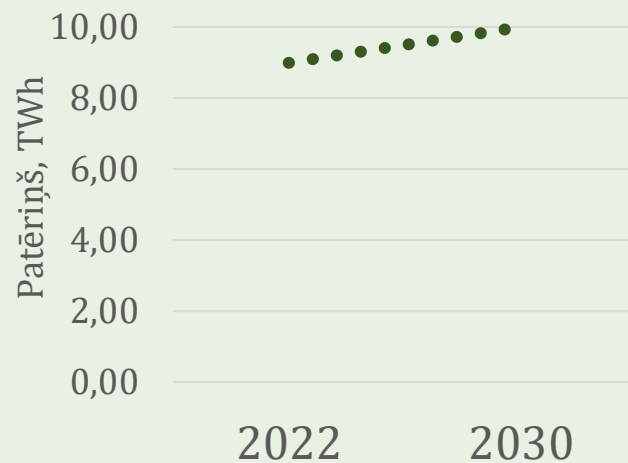

*Neņemot vērā pašpatēriņu

DABAS GĀZE

PATĒRIŅA PROGNOZE
2030

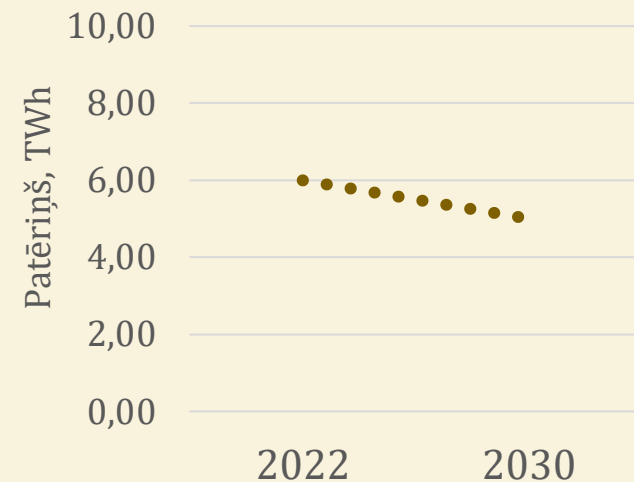
+10-15%

SILTUMS**

PATĒRIŅA PROGNOZE
2030

-10-15%

**Centralizētais siltums

ENERĢĒTIKAS POLITIKAS CEĻA KARTE

NEKP NOTEIKTIE ENERĢĒTIKAS POLITIKAS MĒRĶI

Politikas mērķis	Faktiskā vērtība	Plāna mērķis	Aktualizētā Plāna mērķis	
	2021	2030	2030	statuss
Atjaunīgās enerģijas īpatsvars enerģijas galapatēriņā				
%	42,1	50	57	saskaņots
GWh	20 682	-	26 303	saskaņots
Moderno biodegvielu un nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgās degvielas īpatsvars transportā (%)	2,3	3,5	5,5	Direktīvas 2018/2001 25.pants
Nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgās degvielas īpatsvars transportā (%)	0	-	1	Direktīvas 2018/2001 25.pants
Atjaunīgās enerģijas īpatsvars siltumapgādē un aukstumapgādē ražošanā (%)	57,4	54,9	66,4	Direktīvas 2018/2001 23.pants
Atjaunīgās enerģijas īpatsvars ēkās (%)	56	-	68	saskaņots
Atjaunīgās enerģijas īpatsvars rūpniecībā (ieskaitot IKT) (%)	55	-	64,9	Direktīvas 2018/2001 22.a pants
Ilgtspējīgo degvielu īpatsvars gaisa transportā	0	-	5	Regulas 2023/2405 I pielikums
SEG emisiju intensitātes samazināšanas mērķis transportā (%)	1,1	-	15	Direktīvas 2018/2001 25.pants
SEG emisiju intensitātes samazināšanas mērķis konkrētiem kuģiem (%)	ND	2	6	Regulas 2023/1805 4.pants
Kopējā enerģijas patēriņa apjoms (GWh)	51 948	45 833 – 47 222	45 470	saskaņots
Enerģijas galapatēriņa apjoms (GWh)	47 188	40 278 – 41 389	39 775	saskaņots
Kumulatīvais enerģijas galapatēriņa ietaupījums (GWh)	538,3	20 472	29 522	Direktīvas 2023/1791 8.pants
Publisko ēku renovētā ēku platība (kopā renovēti, m ²)	ND	500 000	500 000	Direktīvas 2023/1791 6.pants
Importa īpatsvars bruto iekšzemes enerģijas patēriņā (%)	38,3	30-40	30-40	saskaņots
Starpsavienojamība (% pret uzstādīto ģenerējošo jaudu)	50-80	60	60	saskaņots

GALVENIE PASĀKUMI ENERĢĒTIKAS POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAI

AER

- **Jauni mērķi atjaunīgajai enerģijai ēkās un rūpniecībā;**
- **Atbalsta programmas centralizētajai un individuālajai siltumapgādei** ar fokusu uz bezemisiju tehnoloģijām;
- **Atjaunīgās enerģijas pienākums** pašvaldībām (transportā) un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem (atjaunīgā elektroenerģija pašpatēriņam).

Energoefektivitāte

- **Jauns energoefektivitātes mērķis publiskajam sektoram** (ikgadējs enerģijas galapatēriņa samazinājums – 1,9% no 2021.g. patēriņa);
- **Pienākums publiskajam sektoram veikt enerģijas patēriņa datu monitoringu;**
- **Atbalsta programmas ēkām, uzņēmumiem, centralizētajai un individuālajai siltumapgādei;**
- **Energopārvaldības sistēmas ieviešanas prasība** lielajiem enerģijas patērētājiem, ES ETS operatoriem, u.c.

LIELĀKIE IZAICINĀJUMI NEKP MĒRĶU SASNIEGŠANAI

- Klimata politika un tās mērķi nav sabiedrības fokusā
- NEKP tiek uzskatīts kā KEM plāns
- Nepietiekošs investīciju apjoms
- Lēns lēmumu pieņemšanas process

Enerģētikas sektorā

- EE pasākumiem ir samērā neliels pienesums SEG emisiju samazinājuma potenciāls, jo AER īpatsvars ir pietiekoši augsts
- Novecojis ēku sektors
- Labi attīstīta gāzes infrastruktūra ar ierobežotiem alternatīviem risinājumiem
- AER atbalsta programmas ir politiski jūtīgs jautājums
- ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija ietekmēs biomasas pieejamību

Transports

- Vecs autoparks (≈14 gadi) un lietoto auto imports
- Zems iedzīvotājs blīvums un augsta atkarība no privātā autotransporta
- Izaicinājumi elektroauto un hibrīdauto ieviešanai publiskajā transportā lauku teritorijās
- Iedzīvotāju maksātspēja

Lauksaimniecība

- Augšņu pārvaldība, ieskaitot minerālmēslus
- Organisko augšņu apstrādāšana
- Lopkopība

ZIZIM

- Mežu vecuma struktūra
- Organisko augšņu apstrādāšana
- ZIZIM pasākumu ilgtermiņa ietekme

TĀLĀKIE SOĻI NEKP PILNVEIDOŠANĀ

Izveidota elektroniskā pasta adrese – nekp@kem.gov.lv

IZSTRĀDĒ ESOŠIE BŪTISKIE TIESĪBU AKTI

Klimata likums

**Transporta
enerģijas likums**

KLIMATA LIKUMS

MĒRĶIS

Pilnveidot klimata pārmaiņu politikas jomas juridisko ietvaru, izveidojot **saskaņotu regulējumu, kas ietvertu visus būtiskākos klimata politikas nosacījumus.**

Ietver:

- ❖ **tiesību normas, kas izriet no likuma "Par piesārņojumu" un likuma "Par Latvijas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos".**
- ❖ **jaunas tiesību normas, virzībā uz klimatneitralitāti un klimatnoturības veicināšanu.**

Priekšlikuma
izstrāde

Sabiedriskā
apspriešana

Atzinumu
apstrāde

Gala redakcijas
apstiprināšana

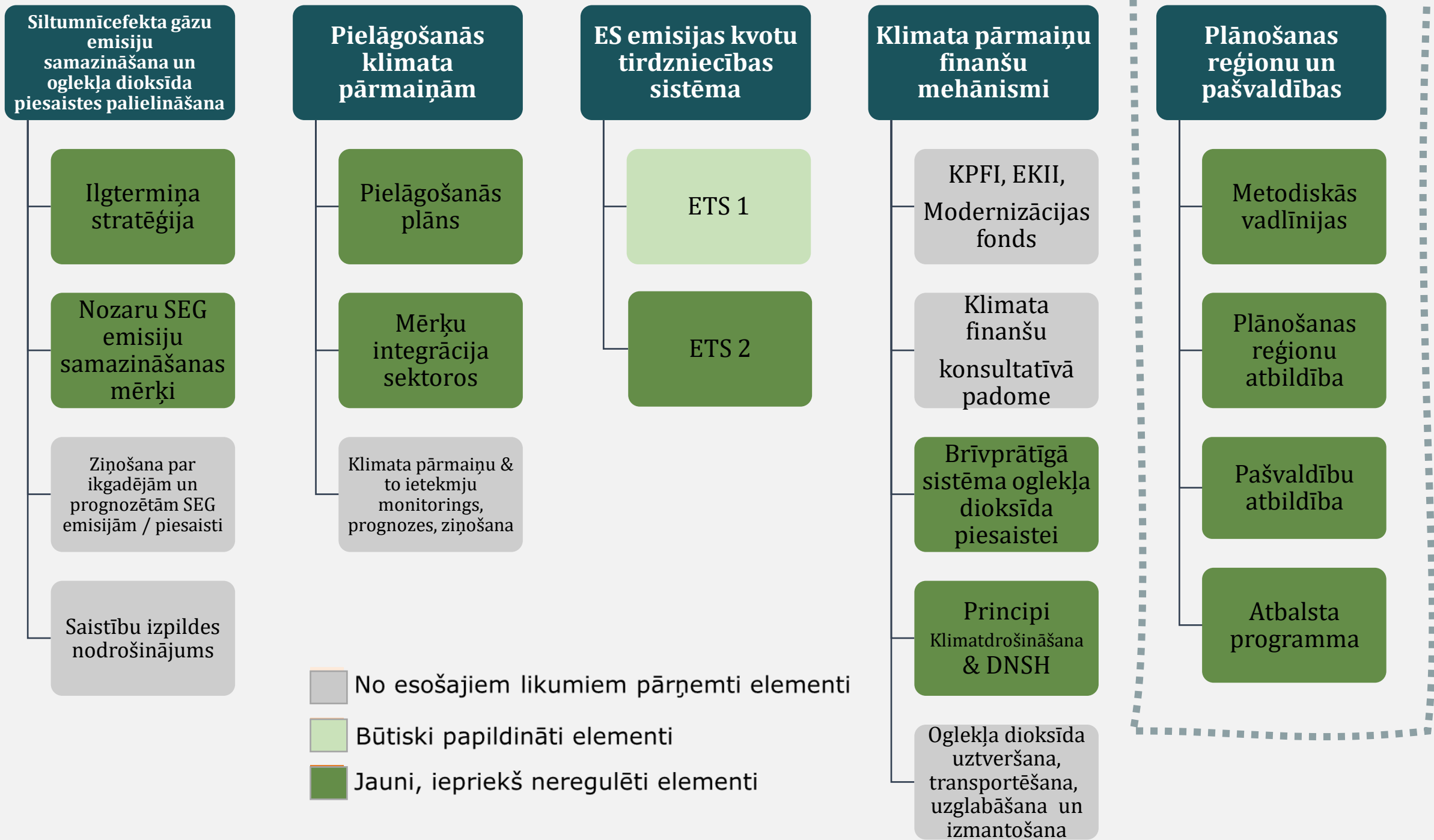
09.2023.

Saņemti **150 komentāri**
t.sk. no **20 organizācijām**

11.2023.

Plānota saskaņošanas
sanāksme

līdz 01.01.2024.

TRANSPORTA ENERĢIJAS LIKUMS

MĒRĶIS

Veicināt **cilvēku veselībai un apkārtējai videi drošu transporta enerģijas apriti**, lai sekmētu **ilgtspējīgu tautsaimniecības attīstību** un ar transporta enerģijas **siltumnīcefekta gāzu emisiju intensitātes samazināšanu** veicinātu emisiju samazināšanu un gaisa kvalitātes uzlabošanu.

Likumprojekts definē prasības, kas jāievēro veicot transporta enerģijas apriti, par šo prasību ievērošanu atbildīgās personas, par uzraudzību atbildīgās institūcijas un to kompetenci, sankcijas par prasību pārkāpšanu, kā arī dod deleģējumu detalizētāku nosacījumu noteikšanai.

Priekšlikuma
izstrāde

Starpinstitūciju
apspriešana

10.2023.

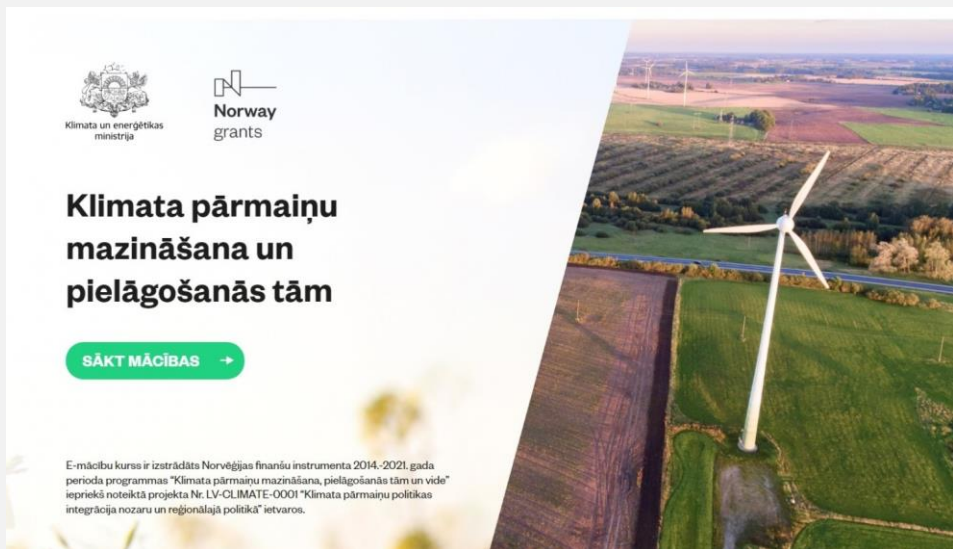
Atzinumu
apstrāde

11.2023.

Gala redakcijas
apstiprināšana

līdz 31.12.2023.

E-MĀCĪBU KURSS UN SEMINĀRS PAŠVALDĪBĀM

NB! Plašāk: [KEM fb.com saite](https://www.facebook.com/KEM)

 Aicinām pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvjus pieslēgties Klimata un enerģētikas ministrijas tiešsaistes semināram par e-mācību kursu "Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām".

 11. oktobrī

 10:00 – 11:30

 Tiešsaistē (Klimata un enerģētikas ministrijas Facebook kontā)

 E-mācību kurss ir izstrādāts ar mērķi sniegt iespējas pašvaldību un plānošanas reģionu speciālistiem paplašināt zināšanas par klimatu un klimata pārmaiņām, par klimata politiku un tās īstenošanas instrumentiem, kā arī paaugstināt šo speciālistu kapacitāti klimata politikas ieviešanai vietējā un reģionālā līmenī.

Semināra uzzināsi par:

- pašvaldību un plānošanas reģionu funkcijām kontekstā ar klimata pārmaiņām, kā arī to lomu klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanās tām;
- e-mācība kursa saturu;
- e-mācību uzsākšanas, pieteikšanās un sertifikāta iegūšanas nosacījumiem.

Klimata un enerģētikas ministrija

PALDIES!

